

NIEUWSBRIEF WAARDEWERKEN

2de jaargang, juli 2007

Colofon

In het praktijknetwerk Waardewerken werken multifunctionele ondernemers samen met onderzoekers van Wageningen UR aan de uitdaging om de multifunctionele landbouw verder te versterken en te ontwikkelen tot een professionele en krachtige sector. Dit vraagt maatwerk in onderzoek in samenspel met beleid en bevlogen ondernemers. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van LNV.

Persoonlijk aanmelden voor het ontvangen van deze nieuwsbrief kan door een mail te sturen naar info@waardewerken.nl.

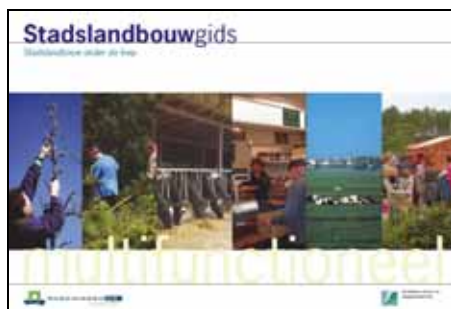
Klik [hier](#) als u deze nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen.

Onderwerpen in dit nummer

- Nieuwe producten
- Projecten
- Bedrijfsportret De Cinquant, Haps

Nieuwe producten

De afgelopen maanden zijn aantal nieuwe Waardewerken producten verschenen, de Stadslandbouwgids en de brochure Natuur als erfgoed. Op de Waardewerken website is de Stadslandbouwgids te downloaden ([klik hier](#)), de brochure Natuur als erfgoed volgt binnenkort.

In de '**Stadslandbouwgids**' worden de ervaringen, de leermomenten, de tips en de trucs van betrokkenen bij initiatieven rond stadslandbouw beschreven. De brochure geeft ondernemers, gemeenten en planologen aanwijzingen hoe de mogelijkheden van deze bijzondere vorm van landbouw optimaal kunnen worden benut. Daarnaast wordt aangegeven wat nodig is om de potentie van stadslandbouw in de toekomst optimaal te kunnen benutten. Ook een stappenplan (van vaag idee tot uitvoering in de praktijk) maakt onderdeel uit van de Stadslandbouwgids. De volgende casussen worden beschreven:

- Almere: stadslandbouw als beheerder van toekomstige woningbouwgronden
- Culemborg: stadslandbouw in een ecologische woonwijk
- Eindhoven: stadslandbouw als stadspoort naar het buitengebied
- Meppel: stadslandbouw als 'unique selling point'.

De ondernemers in de brochure '**Natuur als erfgoed**' laten zien dat agrarisch natuurbeheer kansen biedt voor verdere bedrijfsontwikkeling. Ze gaan allianties aan met anderen om de 'rust en ruimte' op hun bedrijf te beheren, te exploiteren en te doen herleven. Met nieuwe activiteiten, zoals recreatie, zorg, huisverkoop en educatie. Door het raam van natuurbeheer, kregen ze zicht op de markt. De brochure biedt aan de hand van 10 voorbeelden inspiratie om natuur in het bedrijf te integreren en te benutten.

Projecten

Op de Waardewerken site van [Syscope](#) is meer informatie te vinden over Waardewerken. Onderstaande opsomming geeft een kort overzicht van de projecten die in 2007 worden uitgevoerd.

Waardewerkers 'de boer op'

"Ervaar de (on)mogelijkheden van multifunctionele landbouw met een ondernemer uit de praktijk."

Zoekt u een spraakmakende spreker voor uw vereniging, studieclub of netwerk? Ondernemers uit het innovatienetwerk Waardewerken komen graag bij u op bezoek voor een inspiratieve ontmoeting. Nog beter, kom met uw club naar het bedrijf van de Waardewerker. Het beleven van een multifunctioneel bedrijf gaat nu eenmaal verder dan luisteren alleen! In samenspraak met u wordt gezocht naar een geschikte invulling van de dag/avond. Daarbij is er ruimschoots ruimte voor uw eigen onderwerpen en thema's. Daarnaast zal de ondernemer zijn ervaringen met u delen en daarbij zijn onderwerpen aandragen om tot een zinvolle bijeenkomst te komen. Voor meer informatie: Daniël de Jong (Daniel.deJong@wur.nl), of Arjan Dekking (Arjan.Dekking@wur.nl).

Waarden van een productiefunctie op een multifunctioneel bedrijf

Wat is nu eigenlijk de waarde van agrarische productie op een verbreed bedrijf. Welk waardeoordeel geven verschillende partijen [ondernemer, klant, cliënt, belangenorganisaties, etc.] die hierbij betrokken zijn? En wat is de waarde van een succesvolle interactie tussen agrarisch – en verbrede functies? Vragen die aan de orde komen in dit project wat z'n tweede fase ingaat. Medio juli/augustus 2007 wordt het digitale rapport van de eerste fase over zorglandbouw gepubliceerd. In de tweede fase gaan we inzoomen op: educatie, kinderopvang en recreatie. In het project zullen mensen geïnterviewd worden. Als eindresultaat wordt een brochure gedrukt waarin ook het thema zorglandbouw wordt meegenomen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Daniël de Jong (Daniel.deJong@wur.nl).

Beleid naar praktijk

In dit project wordt er gezocht naar voorbeelden waar ondernemers vastlopen bij het opstarten van nieuwe activiteiten op het bedrijf. Vervolgens worden op deze bedrijven een aantal bijeenkomsten belegd waar de ondernemer(s), beleidsmakers (ministerie, provincie en gemeente) en andere sleutelpersonen de situatie als praktijkcase voorgelegd krijgen en gezamenlijk gaan werken aan oplossingen. Hiervoor wordt een werkwijze ontwikkeld die aansluit bij het initiatief van 'casusadoptie' (ministerie BZK en LNV). De in de bijeenkomsten opgedane ervaringen worden in een gezamenlijke workshop besproken. Resultaat uit de workshop zijn aanbeveling voor ondernemer en beleid. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Andries Visser (Andries.Visser@wur.nl).

Waardewerken

Postbus 430

8200 AK Lelystad

Telefoon 0320 - 29 16 24

Fax 0320 - 23 04 79

info@waardewerken.nl

www.waardewerken.nl

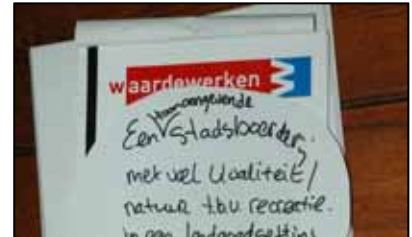
Maatschappelijke Effect Rapportage (MAER)

Een project waarin wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een Maatschappelijke Effect Rapportage (MAER). Velen zijn overtuigd van de maatschappelijke meerwaarde van verbrede landbouw, maar dit is nog onvoldoende onderbouwd. In dit project wordt een objectieve 'meetlat' ontwikkeld om de sociale, ecologische en economische duurzaamheid van multifunctionele bedrijven te beoordelen. De meetlat kan bijvoorbeeld worden ingezet om de meerwaarde van het bedrijf aan te tonen bij de gemeente of financier of gebruikt worden door de ondernemer zelf als verbeter-instrument. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Abco de Buck (Abco.deBuck@wur.nl).

Monitoring en Evaluatie Waardewerken

Een project waarin we de impact van het innovatienetwerk Waardewerken, vanaf de start tot medio 2007, in beeld krijgen. Het ministerie van LNV wil weten hoe de kennis die ontwikkeld wordt vanuit dit netwerk doorwerkt in de praktijk. Doelen van dit project zijn o.a. leren van het proces wat al doorlopen is voor de toekomst en verantwoording richting de financier. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Daniël de Jong (Daniel.deJong@wur.nl).

Sociale cohesie Boerderij en Burger

In dit project wordt gekeken naar verschillende vormen van verbindingen ('samenwerkingsvormen') tussen boeren en burgers, zoals Community Supported Agriculture (CSA). Er zal worden ingegaan op wat samenwerking voor boer en burger betekent. Er zijn een aantal initiatieven in binnen- en buitenland waarbij burgers een directe relatie zijn aangegaan met een individueel bedrijf of ondernemer. Het aantal initiatieven is beperkt, terwijl de maatschappelijke behoefte toeneemt. Het project heeft als doel om inzicht te geven in de ervaringen van bestaande initiatieven en aanbevelingen te geven voor het aangaan van samenwerking met burgers. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Arjan Dekking (Arjan.Dekking@wur.nl).

Waarden Zorglandbouw.

In het voorjaar van 2006 zijn in een workshop met stakeholders de belangrijkste meerwaarden in kaart gebracht. Deze meerwaarden zijn door onderzoekers van Wageningen-UR beschreven en onderbouwd door kwantitatieve gegevens en ervaringsverhalen. Naast het onderzoeksrapport komt er een brochure. Hieraan wordt momenteel gewerkt. Dit jaar wordt in navolging van zorg ingegaan op de meerwaarde van kinderopvang en recreatie en educatie (zie onderstaand project: waarden productiefunctie op multifunctioneel bedrijf). Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jan Hassink (Jan.Hassink@wur.nl).

Bedrijfsportret

In elke nieuwsbrief nemen we een bedrijfsportret op van één van de Waardewerken deelnemers. In deze uitgave De Cinquant in Haps van Paul en Carien van der Groes.

De Cinquant, Centrum voor Boerderijactiviteiten

In Haps (Oost-Brabant) runnen Paul en Carien van de Groes de boerderij De Cinquant. De Cinquant is een biologisch-dynamisch gemengd bedrijf met 22 hectare eigen grond. Op het bedrijf vind je terug:

- een veehouderij (vlees- en fokvarkens, vlees- en zoogkoeien);
- natuurbeheer (weidevogels, reeën, dassenburchten, slootkanten, bomen, houtwallen, poelen);
- akkerbouw (groente, fruit, kruiden, bloemen en planten, ook in kas);
- zorg (dagopvang cliënten uit geriatric, psychiatrie, verslaving, gehandicapten);
- recreatie (minicamping, rondleidingen);
- productverkoop (thuiswinkel met producten van land, vee en kas).

Geboren en getogen op de boerderij in Haps, nam hij daar ruim dertig jaar geleden het bedrijf van zijn vader over. Door omstandigheden moest hij de oorspronkelijke rundveehouderij opgeven en besloot verder te gaan met fokzeugen en een stuk akkerbouw. Rond 1990 kwam er een moment om de balans op te maken. Het werd fors uitbreiden óf radicaal omschakelen. Na veel wikken en wegen waagde Van de Groes de stap en besloot zijn productie ondergeschikt te maken aan een leven in verbinding met de omgeving. 'Als we hadden willen overleven in de varkenshouderij, hadden wij een paar stallen bij moeten bouwen, je overleeft alleen door schaalvergroting. We hebben lang nagedacht of we dat wel wilden. Ieder dier wordt dan een nummer. Dat zouden we minder leuk vinden.'

Intussen fungeerde het bedrijf ook al regelmatig als opvangplek voor probleemjongeren. Het was uiteindelijk Carien die Paul adviseerde: 'Je moet gewoon doen waar je je goed bij voelt. En dat is vooral mensen opvangen en begeleiden'. Ze kozen ervoor om verder te gaan met de opvang en het geven van arbeidstraining aan mensen die daar behoefte aan hebben. Zo ontstond de zorgboerderij; een plaats met ritme, regelmaat, rust en ruimte om tot rust te komen en jezelf te kunnen ontplooiën.

Verbreiding is begonnen met natuurbeheer. Het begon met een klein perceel, dat nog net onder de ecologische hoofdstructuur (EHS) viel. Paul van de Groes verteld: 'de natuurbeheervergoeding was voor mij in eerste instantie compensatie voor de opbrengstvermindering van mijn land. Maar met natuur moet je iets doen, je moet het maken! Pas als je ermee bezig bent, gaat het leven. En pas als je het tot ontwikkeling brengt, levert het rendement. Bijvoorbeeld: door het riet niet te maaien, ontstaat hier de juiste biotoop voor de blauwborst of andere zeldzame vogels. Daar komen vervolgens mensen

op af die tegen je zeggen: "Weet jij wel wat voor een bijzondere plek je hier hebt?" Dat brengt jou dan weer op ideeën: kan ik die mensen hier een onderkomen bieden? Kan ik bezoekers langduriger aan mij binden? Ja dus, bijvoorbeeld met onze camping!

Voorgaande voorbeeld geeft in het kort de filosofie van Van de Groes weer. Alles op het bedrijf hangt met elkaar samen. 'Door verbindingen aan te gaan, ontstaat dynamiek. Toen ik dat eenmaal door had, was ik in staat om nieuwe combinaties te bedenken. Het grappige is dat mijn bedrijfsvoering daardoor weer alle kenmerken heeft van een ouderwets gemengd bedrijf. Maar dan met nieuwe varianten. Dankzij de basis van natuurbeheer, zorg, en landbouw heb ik weliswaar minder kosten en mogelijk per tak afzonderlijk lagere opbrengsten, maar mijn risico's zijn meer gespreid. Ik ben daardoor minder kwetsbaar geworden.'

Van de Groes ziet de toekomst positief tegemoet. Landbouw en nevenactiviteiten zijn een ideale combinatie gebleken. Als je weet waar je kracht (en je hart!) ligt en als je creatief en flexibel omgaat met de mogelijkheden die er zijn, bouw je aan je eigen economie. Die gedraagt zich onafhankelijk van zware financieringen of slechte tijden. Door de spreiding van onze activiteiten en inkomsten kunnen we voorlopig nog wel twintig jaar mee!

Betrokkenheid bij Waardewerken

Ik ben bij het opstarten van niet-landbouw activiteiten tegen veel belemmeringen aangelopen. Ik heb het samen met mijn gezin moeten opbrengen om toch door te zetten. Er was niets waar ik op terug kon vallen waardoor ik alles zelf heb moeten ontwikkelen. Ik wil mijn bedrijf nu een voorbeeld laten zijn voor boeren die dezelfde richting in willen slaan. Verder zijn nog veel belemmeringen ten aanzien van verbrede activiteiten. We hebben een goede basis neergezet, maar zijn we nog volop aan het ontwikkelen. In Waardewerken ontmoet ik mensen die in een vergelijkbare situatie zitten. Ik kan mijn eigen ervaring op anderen overbrengen, maar ook ervaringen van anderen aanhoren, informatie uitwisselen en samen oplossingen verzinnen."

Als Waardewerkers laten we zien waar knelpunten liggen en geven een voorproefje van nieuwe ontwikkelingen op landbouwbedrijven in Nederland. Waardewerken helpt me bij het laten zien van datgene wat ik heb bereikt. Zelf heb ik met plezier gewerkt aan de 'Waardewerken kalender 2007' en de brochure 'Natuur als Erfgoed' die binnenkort uitkomt.

De Cinqtant, Centrum voor Boerderijactiviteiten

Paul en Carien van de Groes

www.cinqtant.nl

Waardewerken

Postbus 430

8200 AK Lelystad

Telefoon 0320 - 29 16 24

Fax 0320 - 23 04 79

info@waardewerken.nl

www.waardewerken.nl